

Groote Schuur,
16 Dec. 1946.

- 11

I Ontstaan van die Gelofte.

191. T. 5 (47)

Saterdagoggend, 3 Feb. 1838, my Retief met sy manne bemkoengoenblows binn. Die volgende dag, Sondag, laat Dingane Retief roep. Akte waarvolgens Zoelokomung grond aan die Boere afstaan, word onderteken. Die manne se taak was volbring. Retief was al die volgende dag my. Maar Dingane roei hom mit om eers in dans van sy puitregimente te aanskou. Maandag het Retief en sy manne rustig by Bemkoengoenblows verhoef. Dinsdag, die 6de, het die regimente gedans. Toe die dans sy hoogtepunt bereik, skink die bevel van die Groot Afant ~~af~~ te die rumoer mit: "Boelalanie abatagati!"

Wetlose prooi van 'n wrede, baboerse valsoord, is Retief en sy manne na Hloma Amaboeto gesleep. Hulle liggeme is verminik; hulle skedels is ingeslaan. Onmiddellik

12.

draama spoed bloedorstige Zochte-impis na die
bo-loop van die Toegela om die verspreide
Voortrekkers onverhoeds daar te soek. En
wat in bloedbad het daar nie op die
oep Hoogland van Natal — gevolg nie.
In één nag, die van Vrydag, 16 Februarie
1838, ~~het~~^{is} daar nie minder as 40 mans, 56 vrouens,
— 185 kinders en ~~2~~ oor die 200 gekleurde bedruides
om die lewe gebring nie. Saam met Retief
en sy manne het die doodelys van die
blankes alléén dus byna 350 beloop.

Die Voortrekkers in Natal het 'n vreeslike
stok gekry, maar hulle het die ramp
dareen oorleef, en hulle het begin om
~~die~~ weerstand te organiseer. Die bloed
van die baras het om vergelding geroep. En,
netjies opgevou in 'n klein les sakkie
aan die vervallende oorskot van Retief,
het daar 'n dokument gemaak — 'n dokument
wat die Voortrekkers se reg op Natal

geformuleer en erken het. Die geldigheid van hierdie dokument moes nou afdwing word. 13.

Maar toe volg daar verder rampes. Die ontstellende neerslag van Potgieter en Mys teen die Zoeloes by Italeniberg; die dood van Piet Mys en sy seun Dijkstra; die dood van Maritz. Die trek het sy laagwatermerk bereik. Anna Stuurkamp moes wanbopig uitroep: "De heer Retief is vermoord; de heer Mys is gesneeweld; de heer Maritz is overleden. Wij waren als schapeen sonder herder!"

In maand later het Andries Pretorius gekom. Hy het nuwe hoop gebring. Hy het sy kummando georganiseer; hy het gereedgemaak om ~~verraad~~ verraad en barbarisme met die skepte van die swaard te straf. Met 64 waens en 470 man het hy Zoeloeland ingetrek. Dit was 'n militêre

14.

sending, maar Pretorius, en elke man onder
hom, was hom van in heilige roeping
bewus. Vandaar dat die Kommando 'n
 baie sterk godsdienstige kleur gedra het.

By Pretorius het daar die gedagte ontstaan
om 'n verbond met die Here te maak. Sy
manne het dit goedgerind. Sarel Cilliers
het daar mitwoening aan gegee.

Op Sondag, 9 Des. 1838, terwyl hy met
opgehewe hand op 'n kanonwa staan,
leë hy die Gelofte af; ~~namens homself~~
~~en die 470 manne met daar om hom~~
~~staan~~. "Here, ons smeek U, gee ons U
hulp en U bystand. Gee ons onse vyand
in onse hand, en ons sal ~~U~~ in huis bou
waar ons U sal aanbid en U naam
sal groot maak. Ons sal die oornommingsdag
tot aan ons verre nageslagte bekend maak,
en ons sal die' dag altyd tot 'n eer
deurbring". — Die' gelofte het Sarel Cilliers

5.

namens homself afgele, en namens die
470 manne wat met ontblote hoofde
in eerbiedige stelling daar om hom
gestaan het. Maar meer: het dit
namens die ganse Afrikanedom afgele,
tot vandag toe.

Precies 'n week later, Sondag, 16 Des. 1838,
het die Bloedrivierslag gevolg. Die vorige
aand het duisende Zoes die laestjie
omsingel. Die manne daarbyne het 'n
biduur gehou. 'n Ou Zoele het later
vertel: "Hulle het gesing, gesing toe dit
donker word net of hulle almal saam
kuil; en ons jonges het gebuisk daarna,
en gesê: ja, sing maar julle, want môre
se son sal julle nie weer sien
ondergaan nie."

En tog, watter skitterende oorneming
het hierdie Gideonsbende nie in hierdie
Sondagslag behaal nie? Die Here het

hulle gebede verhoor. Hy het mitkens gegee.
in nuwe dag van hoop en verwagting het
vir die Voortrekkers gedag.

So het ons Dinsdagsdag gekry: gebore
mit die rood van ons volk, getuig dit
van die Godsvestruwe ^{van ons volk} en wys dit op die
toekoms van ons volk. ^{Bowendin} ~~Wat meer is~~, dit
is ons eie, suiwer ons eie, en mag dit ^{steeds}
ons eie help mitbou en louter.

8. Die Voortrekkers se Beleid teenoor die Natuur.

~~Dinsdagsdag - dit sien ons duidelik - het
Dinsdagsdag ontstaan van Dinsdagsdag~~
ontstaan mit die botsing van blanke en
natuur in ons land. Dinsdagsdag voer
ons by name terug na die optrede van
die Voortrekkers teenoor die natuur.

Vandag, waar die swessie van die
verhouding ^{tussen} ~~van~~ blank en nie-blank ^{nuw}
^{ontsettend} so ^{aktueel} geword het, pas dit ons

om North's & na te gaan watter beleid
die Voortrekkers teenoor die naturel
gevolg het. In hierdie beleid was daar
twee groot, alles-oversende beginsels:
apartheid en differensiasie.

Apartheid, en wat dit beteken: dat witman
en naturel nie deurmekaar moet woon nie.
Op oosgrens van die Kaapkolonie het ^{die Voortrekkers} ~~hulle~~
reeds die noodsaaklikheid hiervan
ingesien, en het hulle behoude die
die Regering gesmeek dat die Visrivier
as die grens tussen blankegebied en
natuurelgebied gehandhaaf moes word.
Kyk ook na die Voortrekkers in Natal, waar
hulle besig is om hulle eie bestuur
in te rig en hulle eie naturelle beleid
toe te pas. Andries Pretorius maak vrede
met die Zoeloes in 1839. Een van die
vernamste voorwaardes wat hy gestel
het, was dat die Toepela die skeiding.

tussen Boere en Zoeloes son wies. "Iemand van julle", sê hy aan die Zoeloe-vertenwoordigers, "wat aan die duskant van die Toegela sonder pas gevind word, sal as spoen doodgeskiet word. En as julle iemand van ons oorkant die Toegela aantref, sal julle hom gevange neem en by my bring."

Apartheid gee aan elkeen sy eie gebied, en voorkom botsing. Apartheid gee aan elkeen ook die geleentheid om vooruit te gaan soos dit vir homself die beste is. Daarteenoor het ons saamwoning: dit bring wrijving en botsing, dit veroorsaak vermenging en degenerasie vir albei.

Tweedens het die Voortrekkers geglo aan differensiasie, d.w.s. dat daar tussen blanke en natuurel in verskil gemaak moet word. Die onbestreefde natuurel is nie die gelyke van die blanke man nie, en daarom kan aan hom in die blanke samelewing nie dieselfde regte as aan

die blanke verleen word nie. Geen gelykstelling
nie, nóg op sosiale gebied, nóg op staats-
kundige gebied; nóg in Kerk, nóg in
Staat. Gelyke regte son gaas meebing,
en daarom moes die natuur in belang
van homself, van die witman en van
die hele gemeenskap onder kontrole en
toesig van die witman staan. Daarom
het die Voortrekkers in hulle staat, ^{of} algeen
paswette vir die natuurlike rangereem.

Nyande van die Boere het beweer dat
hulle geen gelykstelling geduld het nie,
omdat hulle die natuurlike vir sie belang
wan onderdunk en uitbuit. Maar dis verke
van die waarheid. Want ^{kontrole} ~~toesig~~ en toesig
~~voor die~~ natuur het vir die Voortrekkers
ook beskerming ingehou. Eerlik en opreg
het hy homself as die voog oor
die natuur gesien, wat hom moes
bestem en ophef, - en die Voortrekkers
het dit ook werklik gedoen. Hierdie idee

van voogdyskap oor die natuurlike ~~wet~~ ^{10.} by
die Voortrekkers sterk op die voorgrond gestaan.
Maar dit was nie 'n beginsel op sigself
nie; dit was 'n bestanddeel in sy
opvatting van differensiasie.

Hoe ~~steek~~ merkbaar die Voortrekkers in
differensiasie geglo het, sien 'n mens as
jy maar op 'n paar gesaghebbende
kontemporêre uitings let. Anna Steenkamp
sê die gelykstellingsbeleid van die
Kaapse Regering was een van die allerversooste
redes van die Trek. En veldkomet C. V.
Buchner van Mtenhage roep in 1837 uit:
"de gelykstelling en ~~de~~ tomelose gedrag der
zwarten al hier is strydig met den
murg der Africaanders!"

Dit was die twee groot beginsels van
die Voortrekkers se beleid: Apartheid en
differensiasie. Maar verder het hulle ook
daarvoor geveg om in hulle ^{en billike} ~~steede~~ ~~steede~~
teenoor die naturel beslis ~~en~~ ~~steede~~

~~besluit~~ te wees. Beslistheid moes daar
 was, en geen wafeling nie, want op
 die oospens van die Kol. Het die
 Trekkers reeds gesien watter ontsettende
 vervoesting die wafelende grensbelaaid
 van die onekheid tot gevolg gehad het.
 Wafeling is vir die naturel swakheid,
 en by het ^{groot} eerbied vir krag en
 beslistheid. Vgl. sy lofliedere op sy konings
 — olifant, leeu, krokodil, buffel. En van
 lofliedere op ^{zoeloe-} konings is dit veral die op
 Chaka wat voortgeleef het, dus die van
 hulle koning wat met die meeste krag
 en beslistheid gegee het.

maar ook billikheid. Het op Dagboek van
 Louis Trigardt. Is dit in olifantstand, in towel,
 in mandjie grondboontjie's, in pot bier —
 altyd gee hy iets in ruil. Op 'n keer stuur
 in kaptein hom in olifantstand; hy stuur
 in bees en 3 skaape terug om de captijn zyn
 hart te luter te maken". Het ook op ander

12

Noortrekkersleiers. Potgieter: gebied tussen Veta en
Vaalwiers van Makwana (Bataoengskapt.) -
beeste en beskerming teen Mat. van Ingilakazi.
ook Retief: plegtige verdrag met Dingaan.

Wat die beleid van die Noortrekkers op
A. neergekom het, sien ons in 'n interessante
insident mit die lewe van Andries Pretorius,
wat mooi deur myk dr. Gustav Preller
geskets word. Pret. het Dingaan se mag
gebreek; Mpande sy opvolger. Pret. laat
Mpande voor hom verskyn. Pret. gaan op
rotsblok staan en spreek Mpande en sy
gevolg toe - Bondgenootskap en oorlogvoering. ~~Twee~~^{Twee}
jaar later, toe Engelse Natal reeds verower het,
en Pret. se geliefde handewerk vernietig het,
kon Mpande se doodskap na Pretorius in
Magaliesberg. XX Eng. het Pret. se geliefde
Boerepubliek vernietig, en swewensmoed
Trekkers weer die wildernis wjedyf. Pretorius
het die mag om met 'n enkel woord die
ganse Soelwe-mag op Engelse in Natal los

te laat. Maar wat antwoord hy? - Sy antwoord.
 Hier het ons Voortrekkerbeleid op sy beste:
 konsesment en beslis; geen gelykstelling; die
 witman as roog en raadsman van die
 natuur. Dis die beleid wat natuur sy
 respekt vir witman laat behou.

III Kritici van die Voortrekkerbeleid.

Dis hierdie Voortrekkerbeleid wat in Engeland
 heftig gekritiseer is. ~~Die Voortrekkerbeleid is het~~
~~as ~~die~~ ~~onderdrukking~~ is.~~ ~~Lord Glenelg~~ ~~die~~ ~~dit~~
 as ^{die} ~~onderdrukking~~, ~~mitbruying~~ ^{en} ~~mitbruying~~ ^{woordevoers}
 van die inboorlinge beskryf. En daar
 was nie woorde sterk genoeg om die
 Boerbeleid nit te kryt nie. Sendelinge
 en filantropie het die Voortrekkers as
 besagtye, wrede monsters voorgeton teen
 wie se onteuelbare bloeddors misdadige
 inboorlinge beskermer moes word. Suid-Afrika
 het voormaer die terrein geword waar
 menskewendheid, filantropie en sendingynner

(14.)

met mekaar kon wedywer het om onskuldige,
swakke inboorlinge teen die weergalose moordlus
van die bebaarse Voortrekkers te beskerm!

Dit het egter sy nut om na te gaan ~~was~~^{hoe}
hul ongewen ~~disselfde~~^{disselfde} tyd via ~~andere~~^{verlore} Britse
kolonies ~~met die inboorlinge~~^{met die inboorlinge} gewese is. Kyk
na die gebeurtenis ~~in die~~^{in die} wyl ~~die~~^{die}
maar in plekke van Kanada en die 'mitheiding'
~~was die~~^{was die} Voortrekkers ~~was~~^{was}
na die Kanadese weste. Soos die Engelse
koloniste ingekom en hul gevestig het,
moes die Indiane padgee. In die blanke
gemeenskap was daar vir hul eewondig
nie plek nie. Hul moes maar wesen
om op die rante van die blanke
gebied in jammertoe bestaan te vind.
Britse koloniasie het dwarsoor die noord-
~~Am. Kontinent~~^{vasteland} getrek, en begryphengere kon
die Indiane nie oral meer intyke
nie. So is sommige van hul in reserwate
geplaas, waar hul in ellendige
omstandighede geleef het en hul getalle

geleidelijk verminder het. Van pogings van
 die kant van die Engelse Kolonisten in Kanada
 om die Indianen in hulle nood te hulp
 te komen, om hulle van hongersnood te
 red en hulle op te heffen, was daar
 tot tamelijk laat in die 19de eeuw nog
 geen sprake wie.

Kijk ook na Nu-Seeland, - Nu-Seeland
 waar daar dan vandaag kwansuis so'n
 bezorgdheid over die welzijn van die
 plaatslike inboorlinge, die Maori's, bestaan.
 In mens ^{sal moeilijk} ~~tegenwoordig~~ ~~is~~ nog in land
 te wereld, waar die inboorlinge van
 zoveel onderdrukking, roof en mishandeling
 ondervindt is als wat die Maori's
~~van~~ die vroeë Engelse Kolonisten moes
 verdueren. Drukk is op groot schaal, aan
 die Maori's uitgedeel, en onderwijl
 Maori-hoofde in beskoude toestand
 verkeer het, is grondtransaksies met hulle

gesluit
aldus

16.

het grondroef op groot schaal
voorgekomen. Die Britse Regering het in 1840 die
Verdrag van Waitangi met die Maori-hoofde
gesluit om die ~~land~~ grond-skandale te
keer, maar nietemin ~~toe~~ toegehoort dat
Britse gezagvoerders in ^{Nieu-Zeeland} ~~Australië~~ nog veertien
jaar lang die verdrag regeert. En ondertussen
het die grondroef voortgegaan, en het
Maoris en hongersnood en dronkenstap
getreffer.

Maar ons kyk ook na Australië, die grootste
van Britse kolonisasië-gebiede. Daar was in
Australië by die aankoms van die eerste
Engelse koloniste na skatting ongeveer
300,000 inboorlinge. Hierdie inboorlinge is
aanvondig met mag en geweld van
die beste gronde gejaag. In Tasmanie
is hulle ~~aanvondig~~ voor die voet soos
dier doodgeskiet, sodat $\frac{9}{10}$ van hulle
daar ongeveer het. Brandewyn het
ook hier sy rol gespeel, en selfs nog

meer als in Nieuw-Zeeland. Trouwens, sodanig
was die ^{vroeg} leuwe in Australië dat branden
~~selfs~~ ^{in die} samelewing tydelik selfs die plek
van geld ingeneem en die ruil- en
betaalmiddel geword het.

Daar is in Australië selfs sistematies op
die inboorlinge jaij gemaak. Hulle is
meedoenloos uitgevoei. En daar is selfs
sprake daarvan, met goeie bron in Australië
self, dat siektes onder hulle versprei
is om hulle uit te voei. Dier inboorlinge
betrekkings, was te verstom is na die
ontoeganklike woestynstreke. Toe hulle
getalle tot op 60,000 gedaal het, $\frac{1}{3}$ van wat
dit was, het die Regering hom oor hulle
ontferm en reserwate vir hulle ingerig,
— in die woestynne. Na die bekering
van die hulle regte het daar niks gekom nie.
~~In die federale~~
~~In 1900 toe die grondwet van Australië, wat~~
in 1900 saamgeneem is, is nog neergeleë

dat, bij die bepaling van die bevolkingscijfers met die oog op verteenwoordiging in die wetgevende liggame van die land, die getalle van die inboorlinge glad nie in samestelling geneem sal word nie.

Plaas ons die Vootrakkers se optrede teenoor die naturele waas die van die Engelse koloniste in Kanada, Nu-Seeland en Australië dan stiek dit daren seker nie so slech af nie! ~~Maar ons moet bitter was die Engelse d Kanada, nu-S. en Austr. nie as "monsters" bet daer, sennam ten die weskedel voor die wêreld voorgestel nie. En Engeland op 'n boorte in Kan. Nu-S. en Austr. het ten spante van die 'vertrapping' en introëering opgegaan. Maar dan: waarom moes die Vootrakkers van inboorlinge in hierdie lande, daar of verre na nie gaan mineng soos in S.-Afr. nie.~~

Dis is dit aan ons voorouers van 100 jaar gelede verskuldig om op 'n dag nos hierdie reg te laat geskied aan hulle vagedagtenis, en hulle goeie naam te onthef van 'n onregverdige blaam

wat jydant daarop geskiet, en
 in sommige tye vandag nog daarop
 ons. Want, as ons sien wat daar in
 ander lande gebeur het, dan word
 ons met bewondering vervul vir die
 optrede van ons eie voorgeslag, ons
 eie onmens, wat eenvoudige mens was,
 wat nie veel boekgeleerdheid gehad het
 nie, maar wat met die onmisbare Woord
 van die Here en met die lesse van
 die praktiese lewe hulle optrede teenoor
 die natuur gaan bepaal het. En
 vandag, meer as ooit tevore, pas dit ons
 om te let op hulle voorbeeld, want die
 kleurvraagstuk het vandag in ons land
 ontsettend akkunt geword.

IV Die Betekenis van die Voortrekkers se Beleid vir
 ons Vandag.

Seker niemand wat sal uitken dat die
 kleurvraagstuk vir ons vandag van die

20.

alle grootste ons geword het nie. Kyk na wat
~~was~~ ~~elke~~ ~~dag~~ ^{nu} ~~om~~ ons heen ~~in~~ gebeur:
Kontingente, Asië en natuurlike, wat gemene
saak was en sq. "rege" is. En ^{ander} die invloed
van kommunistiese agitators neer hierdie
agitatie hand-oor-hand toe. Kyk na wat in
die Briteland gebeur het: die optrede van
die blankes teenoor die natuurlike en ander
gekleurdes in Suid-Afrika is ~~was~~ ^{op die vergadering v.d. V.V.O.} as uitbuiting
en onderdrukking beskryf. Die Eerste Minister,
genl. Smuts, het in heldheftige ^{poeging} aangepoeg
om die beleid van die S. Afr. regering te
verdedig, en ons het seker almal sy
poeging bewonder, maar hy het die verloop
gelyk, en die Verenigde Volke-Organisasie
het die Indiese mening onderskryf dat
daar in ons land diskriminasie teen en
onderdrukking van die gekleurdes is. Ons staan
~~was~~ aangekla voor die wêreld.

In die lig van al hierdie dinge kan
niemand dit betwis nie dat die kleurprobleem

in ons land nou in 'n ernstige krisisfase
 binnegegaan het. ~~Die~~ ^{Dit het} ~~was~~ ^{duwingend}
 noodsaaklik geword dat ons nou ^{beïntersig} moet
 vra: Waar staan ons? en wat gaan ons
 doen? En ons moet duidelike, besliste
 antwoorde op hierdie vrae soek, en ons
 moet iets doen — vóór dit te laat is,
 en dis al amper te laat.

Onder hierdie omstandighede sê ek moet
 ons na die beleid van ^(Andries Pretorius en sy mede-) die Voortrekkers
 gaan. Hie omdat hul beleid volmaak
 was nie, ~~was~~ ek dink nie dit was
 volmaak nie. Ook nie omdat hulke
 ons in doeltreffende, beproefde resep
~~toe~~ gee nie, — ek dink nie ons sal
 by hulke so 'n resep vir ons
 moeëlikhede kry nie. Maar omdat hulke
 ons 'n paar belangrike, beproefde
 beginsels ~~toe~~ gee, wat vir ons as
 grondslag kan dien om op voort te bou.

22.

ons moet weer let op die beginsels van apartheid en dit praktiese beleid maak. ons moet daaronder, soos dr. malan enige dae gelede op Stellenbosch gesê het, aan elkeen volle vyfheid en volle voorregte toeken. ons moet selfs, soos hy ook sterk bepleit het, aan die nie-blanke hulle die volwaardige Universiteit gun. Want apartheid beteken nie diskriminasie en afhokking nie, maar vyfheid ~~en~~ ontwikkeling vir elkeen binne die reik.

ons moet ook weer op die beginsel van differensiasie let, en ook dit 'praktiese beleid' maak. Die ~~natuur~~ ^{gekleurde} is nie die gelyke van die blanke man nie, en hy kan nie sonder meer met die blanke gelykgestel word nie. Maar die blanke is die voog oor die gekleurde, en as voog moet hy sy plig nakom. ons was bly om ons Suid-Afrikaanse afvaardiging op die V.V.O. hulle op die standpunt van die

voogdyskap van die blanke oor die gekleurde
 te sien plaas. Maar mag ons dan ook
~~hebbartig~~ ^{dwangdeur} ~~is~~ ons land daardie bequise
 hebbartig ^{ge} ~~deur~~ ^{te} sien!

Bowendien moet ons sorg dat ons nie
 weifel nie, maar ferm en beslis is, en
 eelik en blik teenoor die gekleurde. ^{ons groot} ~~Die groot~~ ^{is vandag} ~~moedigheid in ons land is~~ ^{is dat}
~~ons~~ ^{ons} ~~voogtdurend~~ ^{voogtdurend} weifel. ~~ons~~ ^{ons} ~~bet~~ ^{bet} ~~in~~ ⁱⁿ ~~seker~~ ^{seker}
~~dat~~ ^{dat} ~~ons~~ ^{ons} ~~voog~~ ^{voog} ~~altyd~~ ^{altyd} weifel. wate van
 apartheid, bygedeelte die woonbuurtsheding
 en natuurlike-resewate, maar van die ander
 kant word gedurige vermenging van blank
 en nie-blank toegelaat. En hierdie weifeling
 moet noodwendig tot gevolg hê ~~te~~ ^{te} ~~wyking~~ ^{wyking},
 agitatie, opstandigheid en botsing. Want dit
 moet in mens weet: jy kan nie natuurlike
 en ander gekleurdas gedurig in die
 blanke gemeenskap laat instroom,
 en hulle dan permanent, hoe ver hulle
 ook mag outonkies ~~is~~, sekere voorregte

onthou wie. Dan soek in mens moebtheid,
en ons nog vandag al baie.

Daar moet wies a partheid; daar moet we
differensie met gesunde voogdyskap; en
daar moet wies beshtheid en bilikheid.

Dan sien ek nog kans vir ons om ons
in ons moderne wereld stande te hou,
soos in handgewol Voutrekkers hulle ~~te~~
~~verste~~ ~~in~~ in see van oer-Afrikaanse

barbarisme stande gebou het. Dan
sien ek nog ook kans dat daar eendag
van us gese ken word, soos enige
onbevooroordeelde ondersoeker van die

Voutrekkers moet se: niemas het hulle
natuurlike ~~vermoor, onderdruk, of afgepers,~~
~~of mitgebruy,~~ ~~of mitgebruy,~~ ~~of~~
~~afgepers of~~ of vermoor wie; intendeel,
hulle het noodlydende natuurlike gevoel

en opgehef, soos so. die eerste Voutrekkers
met die Basoetse, en horende ^{Natalse} vlyteling-
Koffers ~~in Antate~~ gedoen het. En dan sien

ek nog kans dat daar eendag in ons
 gehefde land, wat nu gevaarloop om
 deur rassehaat en -nyd en rassebotting
 versneur te word, vrede en vriendskap
 tussen die rasse sal keers.

Maar dit sal ~~soort~~^{hoë} eise van ons almal
 stel om beide beleid toegepas te sy: ^{geduld} ~~moed~~,
 insig, moed en opoffering, — miskien, ^{baie} swaare
 opoffering. Hulle wat voor ons uitgegaan
 het, hulle wie se nagedagtenis ons
 vandag hier plechtige hulde bring, het ons
 eger geleer wat opoffering vir jyn land
 en volk beteken. Laat ons mit hulle
 voorbeeld besieling put, en laat ons
 moedig voortgaan ^{om} ~~en~~ ^{op hulle grondslag} ~~intellig~~ ~~ons~~ ~~offer~~
~~te~~ ~~doen~~. ~~te~~ ~~doen~~. Laat ons ook — soos hulle
 met Godwestrone ons offers bring. Dan
 sal ons in vlam ontsteek, in vlam
 wat vir ons volk helder sal brand,
 en na vorentoe sal skyn, tot ver in die toekoms in.